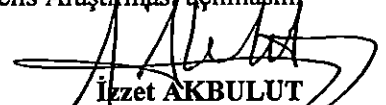
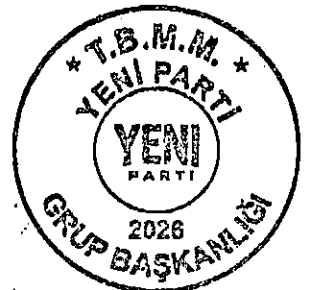

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Burdur'da süt ve et başta olmak üzere hayvansal ürünler ile ceviz, badem, meyve-sebze, mantar, tıbbi ve aromatik bitkiler gibi tarımsal ürünlerin üretimden sonraki işleme, sınıflandırma, depolama, paketlenme, markalaşma ve pazarlama süreçlerinin mevcut durumunun belirlenmesi; ilde üretilen tarımsal hammaddenin ne kadarının Burdur'da katma değerli ürüne dönüştürülebildiğinin ve ne kadarının işlenmek üzere il dışına çıktığının ortaya çıkarılması; üreticinin nihai ürün değerinden aldığı payın artırılması, tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi, kooperatifçilik ve üretici örgütlerinin güçlendirilmesi, yeni yatırımların ve istihdamın Burdur'da tutulması için gerekli tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98. maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

İzzet AKBULUT
Burdur Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Burdur ekonomisinin temel taşı tarım ve hayvancılıktır. İlin üretim kapasitesi yalnızca çiftçinin geliri bakımından değil; gıda sanayisi, istihdam, kırsal nüfusun korunması ve bölgesel kalkınma açısından da stratejik önemdedir. Ancak yüksek miktarda tarımsal hammadde üretmek tek başına yeterli değildir. Asıl ekonomik değer; ürünün işlendiği, standardize edildiği, depolandığı, paketlenildiği, markalandığı ve nihai tüketiciye ulaştırıldığı aşamalarda oluşmaktadır. Burdur'un temel meselelerinden biri, güçlü üretim potansiyeline rağmen bu katma değer zincirinin önemli bölümlerinin il içinde yeterince geliştirilememesidir.

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansının Burdur'a ilişkin güncel yatırım bilgilerinde hayvancılık ve süt üretiminin il ekonomisindeki ağırlığı açık biçimde görülmektedir. Ajansın yayımladığı verilere göre Burdur'da 2023 yılı itibarıyla yaklaşık 195 bin büyükbaş ve 365 bin küçükbaş hayvan bulunmaktadır. İl, günlük bin tonun üzerinde çiğ süt üretim kapasitesiyle Türkiye'nin önemli süt üretim merkezlerinden biridir. Buna rağmen aynı kurumun yatırım analizinde Burdur'daki 13 süt işleme tesisinin yaklaşık yüzde 65 kapasite kullanım oranıyla yılda yaklaşık 33 bin ton süt işlediği ve bu miktarın ilin yıllık süt üretiminin yaklaşık yüzde 9,4'üne karşılık geldiği belirtilmektedir. Bu yapısal veri, Burdur'da üretilen sütün çok büyük bölümünün işlenmek üzere il dışına çıktığına işaret etmektedir.

Bu durum ekonomik açıdan kritik bir kayba neden olmaktadır. Çiğ süt Burdur'da üretilirken peynir, yoğurt, tereyağı, süt tozu, peynir altı suyu ürünleri ve diğer yüksek katma değerli ürünlerin başka illerde üretilmesi halinde; işleme geliri, marka değeri, lojistik ve ticaret geliri ile bu faaliyetlerin oluşturduğu istihdamın önemli bölümü de üretim yapılan ilin dışında oluşmaktadır. Üretici ise çoğu zaman değer zincirinin en düşük katma değerli aşaması olan hammadde üreticisi konumunda kalmaktadır.

Üstelik sorun yalnızca süt sektörüne özgü değildir. Burdur; hayvancılığın yanı sıra rezene, anason, çörekotu, haşhaş, kültür mantarı, ceviz, badem, meyve-sebze ve örtü altı üretiminde önemli bir potansiyele sahiptir. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansının verilerine göre Burdur, rezene ve anason üretiminde Türkiye'nin önde gelen illeri arasındadır; kültür mantarında da önemli üretim merkezlerinden biridir. Bu ürünlerin temizleme, kurutma, ayıklama, sınıflandırma, ekstraksiyon, yağ elde etme, paketlenme ve markalaşma gibi aşamalarının Burdur'da geliştirilmesi, aynı miktardaki tarımsal üretimden çok daha yüksek gelir elde edilmesini mümkün kılacaktır.

2025 yılı tarımsal üretim açısından iklim kaynaklı risklerin de belirginleştiği bir yıl olmuştur. TÜİK verilerine göre Türkiye genelinde meyveler, içecek ve baharat bitkileri üretimi bir önceki yıla göre yüzde 30,9 azalmış; ceviz üretiminde yüzde 38,2 oranında düşüş yaşanmıştır. Burdur Ticaret Borsası da 2025 yılında kuraklık, zirai don ve şap hastalığının ildeki üretimi olumsuz etkilediğini; ceviz, kiraz ve üzüm başta olmak üzere birçok üründe kayıplar yaşandığını açıklamıştır. Üretim miktarının iklim ve hastalık riskleri nedeniyle dalgalandığı bir dönemde, elde edilen ürünün daha yüksek katma değerle değerlendirilmesi çiftçi gelirlerinin dayanıklılığı bakımından daha da önemli hale gelmektedir.

İlde son dönemde bu yönde desteklenen yatırımlar bulunmakla birlikte ölçek ve yaygınlık bakımından mevcut potansiyelin ne kadarının değerlendirilebildiğinin ortaya konulması gerekmektedir. Burdur Valiliğinin açıkladığı verilere göre TKDK tarafından 2025 yılında Burdur'da 35 projeye toplam 177 milyon TL hibe desteği sağlanmış; desteklenen yatırımlar arasında bir süt ve süt ürünleri işleme tesisi, bir soğuk hava deposu ve bir katma değerli ürün tesisi de yer almıştır. Bu yatırımlar olumlu olmakla birlikte, Burdur'un toplam tarımsal üretim hacmi karşısında işleme, depolama ve paketlenme kapasitesindeki açığın ne ölçüde kapatıldığı ayrıca araştırılmalıdır.

Benzer biçimde 2026 yılında aile tipi büyükbaş süt sığırcılığı işletmelerine yönelik süt soğutma tankı projesinde 30 işletmenin yüzde 50 hibeli destekten yararlandırılması kararlaştırılmıştır. Soğuk zincirin güçlendirilmesi süt kalitesinin korunması bakımından önemlidir. Ancak üreticinin gelirini kalıcı biçimde

artırabilmek için soğuk zincirin ötesine geçilerek üretici örgütlerinin işleme tesislerine ortak olması, ortak markalar oluşturulması, sözleşmeli üretimde üreticinin pazarlık gücünün yükseltilmesi ve nihai ürün gelirinden daha yüksek pay almasını sağlayacak modellerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Burdur'da kurulacak veya geliştirilecek tarıma dayalı ihtisas alanları, süt ve et işleme tesisleri, soğuk hava depoları, meyve-sebze tasnif ve paketleme tesisleri, kurutma tesisleri, tıbbi ve aromatik bitki işleme merkezleri, lisanslı veya uygun nitelikte depolama altyapısı ve ortak pazarlama ağları yalnızca çiftçiye değil kent ekonomisinin tamamına katkı sağlayacaktır. Bu yatırımlar gıda mühendisinden teknisyene, paketleme işçisinden lojistik sektörüne kadar yeni istihdam alanları oluşturabilecek; gençlerin Burdur'da kalmasına ve kırsal nüfusun korunmasına katkıda bulunabilecektir.

Bu nedenle Burdur için ürün bazında ayrıntılı bir katma değer haritasının çıkarılması gerekmektedir. Süt, et, ceviz, badem, kiraz ve diğer meyveler, sebzeler, mantar ile tıbbi ve aromatik bitkilerde yıllık üretim miktarı; ürünün ne kadarının il içinde işlendiği, ne kadarının hammadde olarak il dışına gönderildiği, il içindeki tesislerin kurulu ve fiilî kapasitesi, kapasite kullanım oranları, üreticinin satış fiyatı ile işlenmiş nihai ürün değeri arasındaki fark ve oluşan istihdam ürün bazında belirlenmelidir.

Ayrıca mevcut teşvik sistemlerinin Burdur'un gerçek üretim desenine ne ölçüde cevap verdiği değerlendirilmelidir. Tarım ve Orman Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TKDK, KOSGEB ve kalkınma ajansı desteklerinin birbirinden kopuk yatırımlar yerine aynı değer zincirinin tamamlanmasına yönlendirilmesi; üretici örgütleri, kooperatifler, yerel yönetimler, üniversite ve özel sektörün birlikte yer aldığı bir 'Burdur Tarımsal Katma Değer Programı'nın uygulanabilirliğinin araştırılması önem taşımaktadır.

Böyle bir program kapsamında hangi ürünlerde işleme açığı bulunduğu, hangi ilçelerde hangi tesislerin ekonomik olarak sürdürülebilir olduğu, ortak kullanım tesislerinin nerelerde kurulabileceği, Burdur markasıyla coğrafi işaret ve markalaşma potansiyeli taşıyan ürünler, e-ticaret ve ihracat olanakları, kamu alımlarında yerel ve işlenmiş ürünlerin değerlendirilme imkânları ile üretici örgütlerinin sermaye ve profesyonel yönetim kapasitesi birlikte ele alınmalıdır.

Bu kapsamda; Burdur'da üretilen tarımsal ve hayvansal ürünlerin ne kadarının il içinde katma değerli ürüne dönüştürüldüğünün ürün bazında tespit edilmesi; il dışına hammadde olarak çıkan üretimin miktarı ve ekonomik değerinin hesaplanması; süt, et, meyve-sebze, sert kabuklu meyveler, mantar ile tıbbi ve aromatik bitkilerde işleme, depolama, paketleme ve pazarlama altyapısının incelenmesi; mevcut tesislerin kapasite kullanım oranlarının ve yatırım ihtiyaçlarının belirlenmesi; üretici örgütleri ile kooperatiflerin değer zincirindeki payının artırılması; kamu desteklerinin etkinliğinin değerlendirilmesi ve Burdur'da üretimden doğan katma değer ile istihdamın mümkün olan en yüksek düzeyde il içinde kalmasını sağlayacak bütüncül bir 'Burdur Tarımsal Katma Değer Programı'nın oluşturulmasına yönelik politika seçeneklerinin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98. maddesi ve TBMM içtüzüğünün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ve teklif ederiz.

87 Sayılı meca Araş

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	BÖLGESİ	İMZA
Ali GÖKÇEK	İstanbul	Ali Gökçek
Sibel SÜRMEZ	Trobon	S. SÜRMEZ
Hacer ÖZTÜRK	Bursa	Hacer Öztürk
Hikmet YILIM HALICI	İsparta	Hikmet Yilim Halıcı
Seret ARPACI	Denizli	Seret Arpacı
Bilal BİLİCİ	Adana	Bilal Bilici
Ar.Dr.M. Feriye TANIĞULU DİĞERLER		Ar.Dr.M. Feriye Tanıgulu Diğerler
İLİAŞ KARASU	Sivas MÜ	İliaş Karasu
Evin Karakoz	Aydın Mv.	Evin Karakoz
Orhan SÜMER	Adana Mv.	Orhan Sümer
Ayhan BAKUR	Adana	Ayhan Bakur
Emel ENGİNÖZ	İstanbul	Emel Enginöz
Uğur Beyraktutan	Artvin Mv	Uğur Beyraktutan
Özgür Karabalt	İst. Mv	Özgür Karabalt
Turan Tarkan ÖZEL	İstanbul	Turan Tarkan Özel
Süleyman BİRBİR	Aydın	Süleyman Birbir
Mustafa ERDEM	Antalya	Mustafa Erdem
Mehmet AHTAŞ	Sorum Mv.	Mehmet Ahtaş
Deniz YAVUZYILMAZ	Zonguldak Mv.	Deniz Yavuz Yılmaz

